

bunların 1973 baskısı (Cumhuriyetin 50. yılı nedeniyle) olduğu görülür. Bu bilgiler, kabul edileceği üzere, çok eskidir. Kişinin sorunlarına çözüm bulma niteliğinden yoksundur. İnternet'in yaygınlığı en küçük yerleşim birimlerinde dahi, devletten beklenmeksizin Web sayfalarının oluşmasını sağlayacaktır.

Yöreye gittikten sonraki korku olarak ise, varolan korkuların gerçekleşmesi sonucu ortaya çıkan paylaşamamaktan kaynaklanan hoşgörünün azalması ya da kaçma dürtüsü olarak ifade edilebilir. Uyumsuzluk ya da sinmişlik sonucunu doğuran bu korkular her iki durumda da bireyi kaçmaya yöneltmektedir. Bir başka unsur olarak ise istediğinde kültürel bir etkinliğe ulaşamamak şeklinde olmaktadır. İnternet'te gezmek bunu da ortadan kaldıracaktır. Bir sorun varsa, bu sorunun çözümünü en iyi onu yaşayanlar bilir; bunu bilmenin en emin ve ucuz yolu ise İnternet'te gizlidir. Yalnızca sosyal sorunları değil, her tür sorunu çözmede ve "think-tank" oluşturmada İnternet'ten yararlanılabilir.

Yaşar Çelik
A.Ü. DTCF Kütüphanesi

Bir Sempozyumun Ardından

Türkiye Ulusal Kütüphanesi'nin kuruluşunun 50. yılı nedeniyle, 19-21 Haziran 1996 tarihleri arasında, Ulusal Kütüphane Başkanlığınca düzenlenen sempozyuma büyük bir heyecan ve sevinçle katıldım. Çünkü meslek hayatım da Ulusal Kütüphanemizin kuruluş çalışmalarından birkaç ay önce başlamıştı. Adnan Ötüken, zihninde yıllardır oluşturduğu tasarısını gerçekleştirme yolundaki ilk girişimini, M.E.B. Yayınlar Müdürlüğü Kütüphanesinde görev almamı sağlayarak başlatmıştı. Ötüken birkaç ay sonra, resmen olmasa da, "Milli Kütüphane Hazırlık Bürosu"nu kurmakla bu yolda ilk somut adımı atmıştır (15 Nisan 1946). İşte o günlerden başlayarak, mesleki çalışmalarım hiç ara vermeden, meslektaşlarımın sevgi ve ilgi çemberi içinde bu kutlamalara katılmak benim için büyük bir mutluluk olmuştur. Sempozyumla ilgili düşüncelerimize geçmeden önce Ulusal Kütüphanemizin adı üzerinde duralım: Bilindiği gibi, hemen hemen her ülkenin bir ulusal kütüphanesi vardır ve o kütüphaneler de, genelde o ülkelerin adlarıyla tanınırlar; Fransa Ulusal Kütüphanesi, İsviçre Ulusal Kütüphanesi vb. gibi. Bizde ne-

dense, "Türk Milli Kütüphanesi" olarak yanlış bir kullanımın yaygınlaştığını görüyoruz. Hatta geçtiğimiz yıl, IFLA Kongresi için, Türkçe-İngilizce olarak hazırlanan broşürde de bu yanlışlığın farkına varılamamıştır. Biz, bu hatalı kullanımın "Türkiye Ulusal Kütüphanesi" olarak değiştirilmesini öneriyoruz. Sonra, aynı anlama gelen, hem "ulusal", hem de "millî" sözcüklerini kullanıyoruz da, acaba, "ulusal" sözcüğünü niye kütüphaneyi tanımlamak için kullanmıyoruz?..

Üç gün sürmesi öngörülen sempozyumun son günü bir gezi için ayrılınca, program iki güne sıkıştırılmış. Bu nedenle de, bildiri sunanlara çok az zaman verildi. Bildiriler üzerinde tartışma yapılmadığı gibi, çoğu kez soru sorma olanağı bile bulunamadı. Dinleyiciler açısından da sempozyum çok yorucu oldu.

Sempozyumda, düzenleniş amacına uygun olarak, ulusal kütüphanelerin temel işlevleri ve bu bağlamda Derleme Yasası, derleme materyallerinin toplanması, korunması, depolama, bilgiye erişim, bibliyografik denetim, kataloglamada işbirliği ve standartlaşma, ulusal bilgi ağlarının kurulması ve uluslararası bilgi iletişim merkezlerine bağlanması konularında altı oturumda yirmidört bildiri sunulmuştur.

Sempozyuma katılan Fransa, Kazakistan ve Azerbaycan Ulusal Kütüphaneleri temsilcileri ise kendi ulusal kütüphanelerini tanıtıcı konuşmalar yapmışlardır.

Bilindiği gibi, ulusal kütüphanelerin, ülke yayınlarını toplamak ve bunların bibliyografik kayıtlarını hazırlamak, ulusal bibliyografyayı kısa aralıklarla sürekli yayımlamak, ulusal enformasyon hizmetlerini planlamak, düzenlemek temel görevlerinin en başta gelenleridir. Artık günümüzde ulusal kütüphaneler, daha çok bibliyografik fonksiyonlarıyla etkinlik kazanmaktadır.

Son otuz yılda teknolojik gelişmeler yayın hayatını ve özellikle kütüphaneciliği büyük ölçüde etkilemiştir. Yayınların artışı ve çeşitliliği, depolama ve kataloglamanın yanı sıra dokümantasyon ve enformasyon çalışmalarına yoğunluk kazandırmıştır. Bu sorunlar karşısında ulusal kütüphanelerin aksesyon politikalarını ve organizasyonlarını yeniden düzenlemeleri zorunlu hale gelmiştir. Her ne kadar, bilgisayarın kütüphanelerde kullanılmaya başlanmasıyla, bu sorunlara büyük ölçüde çözüm bulunabilmişse de, depolama, uzman personel ve bütçe gibi sorunlar, pek çok ülkede de gündemde kalmaya devam etmektedir. Fakat, tüm bu sorunlara karşın, ulusal kütüphaneler, yeni gelişmelere ayak uydurmak zorundadır. Aksi halde, kendilerinden beklenen hizmeti yerine getiremezler ve ülke kütüphaneciliğinde önderlik rolünü yürütemezler. Sunulan bildirilerin birinde denildiği gibi, bizim Ulusal Kütüphanemizin de, kuruluşundan itibaren geçen yarım yüzyıl içinde, gerçekleştirilen çok olumlu hizmetlere karşın, gündemde kalan sorunların nedenleri üzerinde ciddi araştırmalar yapması gerekiyor.

Sempozyumun sonunda sunulan “Ulusal Kütüphanemizin 1946-1996 Döneminde Kullanım Açısından Değerlendirme Araştırması” bize kütüphaneye hizmetlerinden ne ölçüde ve kimlerin yararlandığını göstermesi bakımından ve ileride yapılması gerekenler konusunda önemli ipuçları vermektedir. Ulusal Kütüphanemiz 16 Ağustos 1948’de halkın kullanımına açıldığı zaman, araştırma ve inceleme yapacak olanların tümüne cevap verebilecek koleksiyonlara sahip değildi. Fakat, her türlü konforu haiz bir okuma salonunun bulunması nedeniyle Ulusal Kütüphanemiz hemen üniversite öğrencilerinin çalışma yeri oluvermişti. Ancak, 1985 yılında çıkartılan “Milli Kütüphane Okuyucu Hizmetleri Yönetmeliği”nde, bu Kütüphaneden; “Yüksek Öğretim Kurulu mensupları, öğretim üyeleri, üniversite ve yüksek okul öğrencileri, devlet memurları, ordu mensupları, emekliler ve araştırmacılar yararlanabilir” denilmesine karşın günümüzde hâlâ Ulusal Kütüphanemizden çoğunlukla, yüksek okul ve üniversite öğrencileri ders çalışmak amacıyla yararlanmaktadırlar.

Mayıs 1996’da bir ankete katılan 123 kişiden 116’sının öğrenci oldukları, ders çalışmak ve ödev hazırlamak, dördünün gazete okumak, sadece üçünün araştırma yapmak üzere Kütüphaneyi kullanmakta oldukları anlaşılıyor. Ulusal kütüphaneler birer araştırma kütüphanesidir. Fakat, yapılan araştırmadan anlaşıldığına göre, bizim Ulusal Kütüphanemiz amacına uygun hizmet veremiyor... Bunun nedenleri araştırılmalı ve gerekli önlemlerin alınabilmesi için ilgililerle konuşulmalıdır.

Sempozyum’da sunulan üç bildiri de belirtildiği gibi, Ulusal Kütüphanemizin bir büyük sorunu da, 62 yıldır yürürlükte bulunan “Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu”nun şimdiye kadar yapılan tüm girişimlere karşın değiştirilememiş olmasıdır. İlgililerin belirttiklerine göre, derleme materyallerinin %50’si toplanıyor. Hatta bir bölümü yasa kapsamına bile girmiyor.

Yakın bir gelecekte, bunlar gibi önemli sorunların ele alınıp rahatça tartışılabileceği bir “yuvarlak masa toplantısı”nın düzenlenmesinin yararlı olabileceği düşüncesindeyiz.

Artık günümüzde, ülkelerin geri kalmışlıklarının nedeni olarak sanayileşmeyi başaramamış olmaları gösterilirken, yarının geri kalmış ülkelerini ise “Enformasyon Devrimi’ne ayak uyduramayanların oluşturacağı” belirtilmektedir. Bu konunun önemini en iyi kavrayacak olan biz kütüphaneciler, ciddi araştırmalar yaparak sorunların çözümlenmesinde çok geç kalmadan ilgililere gereken önerilerde bulunmalıyız.

Leman Şenalp
Emekli Kütüphaneci